

Za obezbeđenje pruge Sarajevo — Brod treba angažovati pozadinske delove.

**K-t Jugoistoka (K-da GrA »F«)
Ia, str. pov. 6157/44 od 13. 11. 44.
u 18,20 časova**

**Nač. št[aba] potp. f. Gildenfelt,
gen. lajt.[nant]**

BR 173

INFORMACIJA KOMANDE GRUPE ARMIIJA »F« OD 16. NOVEMBRA 1944. UPUĆENA KOMANDAMA GRUPE ARMIIJA »E« I 2. OKLOPNE ARMIIJE O VOJNO-POLITIČKOJ SITUACIJI U HRVATSKOJ I ODNOSIMA PREMA USTAŠAMA¹

STROGO PQVERLJIVO

**Komandant Jugoistoka
(Komanda Grupe armija »F«)
Ic /abveroficir
Str. pov. br. 8815/44**

**H. Qu. 16. 11. 1944.
7 primeraka
6. primerak**

Za ratni dnevnik

Sadržaj: Vojno-politička situacija u Hrvatskoj.

Vojno-politička situacija od strane vodećih hrvatskih krugova, a na osnovu pristiglih izveštaja o tom i nakon mnogobrojnih utisaka i razgovora sa nemačkim i hrvatskim službenim instancama, daje približno sledeću sliku:

1) Spoljni neprijatelj

Opasnost, koja je sa upadom ruskih trupa u Srbiju stigla sada i na granice Hrvatske, ne shvaća se u punom smislu, ili se čak potcenjuje. U vladinim krugovima razmišlja se dođe o tom i uviđa ozbiljna opasnost za Hrvatsku od ruskog prodora koji kroz južnu Mađarsku vodi na zapad. Ipak protivmere, koje bi kao prirodna reakcija morale izazvati odgovarajuće angažovanje snaga u severnoj Hrvatskoj, nisu ili

¹ Snimak originala (pisanog na mašini) u AVII, NAV-T-311, r. 194, s. 989—91.

skoro nisu ni dotaknute. Očekuje se upravo odgovarajuće angažovanje snaga nemačkog partnera — koji je za sve odgovoran — i preko svega veruje se da će se otkloniti rusko nadiranje uz pomoć Anglo-Amerikanaca i crkve, čije su ambicije usmerene na jednu nacionalnu Hrvatsku i katoličku religiju.

1) *Unutrašnji neprijatelj*

Rastuća jačina Titovih formacija i njihovo plansko angažovanje prema zahtevima saveznika, opterećuju naročito vojni potencijal više nego do sada i dovode korak po korak do jednog letargičnog stanja, koje suštinski prouzrokuje apsolutnu podređenost različitih hrvatskih formacija. Izveštaji ovih formacija Ministarstvu vojnom sve više sadrže konstatacije da se ni pri najboljoj volji ne može više parirati nadmoćnijem oružanom dejstvu neprijatelja. Praktični rezultat toga je postepeno sklanjanje u stranu ili prebegavanje. Posledice ovoga za pojedince osećaju se bez velikog rizika.

Uzaludno je tragati za eventualnim greškama u prošlosti i na to vraćati sadašnju situaciju. Danas može biti bitno još samo saznanje onoga što je još u stanju da donese izvesne koristi. To jest: široka podrška eksponiranog ustaškog kursa koji nije često puta imao odgovarajuće držanje, i istovremeno nastojanje da se u vojnom rukovodstvu obimno infiltriraju pogodni ustaše i oficiri prijateljski raspoloženi prema Nemcima. O tome ne može biti nikakve sumnje da ustaški pokret sam uživa poverenje poglavnika² i zna da ovo iskoristi kako u njihovom, a samim tim i u njegovom smislu. Ko tome protivstane je, više ili manje, propao, ko pride — taj ima u džepu nužno osiguranje za najbližu budućnost.

Da je ova alternativa povedena od strane ustaša i za ilegalno vrbovanje u legionarskim divizijama, poznato je kroz događaje 369 (hrvatske) legionarske divizije i na žalost široko dokazano u paralelnim pojavama (373. hrvatska legionarska divizija, »Handžar«-divizija).³ Da infiltriranje oficira, koji izrazito nisu odani ustašama ali su ipak prijateljski raspoloženi prema Nemcima, među ustašama i drugim formacijama može tome da smeta, ali da, s druge strane, koristi sopstvenim, tj. nemačkim interesima, jasno je kao dan.

Stoga je potrebno usmeriti kurs ustaša i izbeći sve što bi moglo da navuče bez sumnje postojeće, možda čak opravdano, nepoverenje. Ukoliko je situacija u Hrvatskoj i na njenim granicama opasnija, utoliko se više mora pokušati

² Ante Pavelića

³ Misli na pojave dezertiraoja i prebegavanja pripadnika nemačkih 13. SS-divizije »Handžar« i 369, »Vražje« i 373. legionarske divizije »Tigar«.

da se dobiju i iskoriste snage, koje su svojim dosadašnjim držanjem proigrale široki put jedne »bolje« budućnosti.

3) *Izvlačenje zaključaka:*

Poslednji je čas da se komandovanje i jedinice ubede u neminovnost prijateljskog kursa prema ustašama i da ih svojim držanjem i podrškom praktično podupru. Neprihvatanje ustaša može samo voditi jednoj neprijateljskoj reakciji, koja i pri najmanjoj spremnosti da shvati sve nemačke neprijatelje kao svoje sopstvene vrlo brzo će povući krajnje konsekvence. A to se mora toliko dugo izbegavati koliko je god moguće.

Za komandanta Jugoistoka
(Komanda Grupe armija »F«)
Načelnik štaba
Gildenfelt

4

BR. 174

PREGLED BROJNOG STANJA JEDINICA POTCINJENIH
GRUPI ARMIJA »E« NA DAN 16. 11. 1944. GODINE¹

Prilog 1.²

Brojno stanje

1.) *Pregled sadašnjeg brojnog stanja za marš:*

a) *XXXIV AK*

	vojnika	konja
1. brd. div.	13.000	3.000
117. lov. div.	10.000	4.000
11. vazd. polj. div.	10.000	2.000

⁴ Na zadnjoj strana dokumenta, u levom uglu, mukom je dopisano kome je dokumenat upućen. Tekst je prilično mečitaik i ijedino se može razaznati da se informacija upućuje Grupi armija »E« i Komandi 2. oklopne armije, pa je redalkcija stoga toj deo nečitkog teksta označila s tri tačke.

¹ Snknialk originala (pisanog na mašini) u AVII, NAV-T-311, r. 184, s. 376—7.

² i i2 Prilog 1 je na sn., 376, a prilog 2 na sin. 377. Oba priloga su dodatak izveštajju Komande Grupe armđija »E« od 16. novembra 1944. o pozadinsikoj situaciji (AVII, NAV-T-311, r. 184, s. 370—5). Redakcija tay lizveštaj, zbog uopštenosti, ne objavljuje.